

ДА ПРАЗНУВАШ ЖИВОТА ЧРЕЗ СМЪРТТА

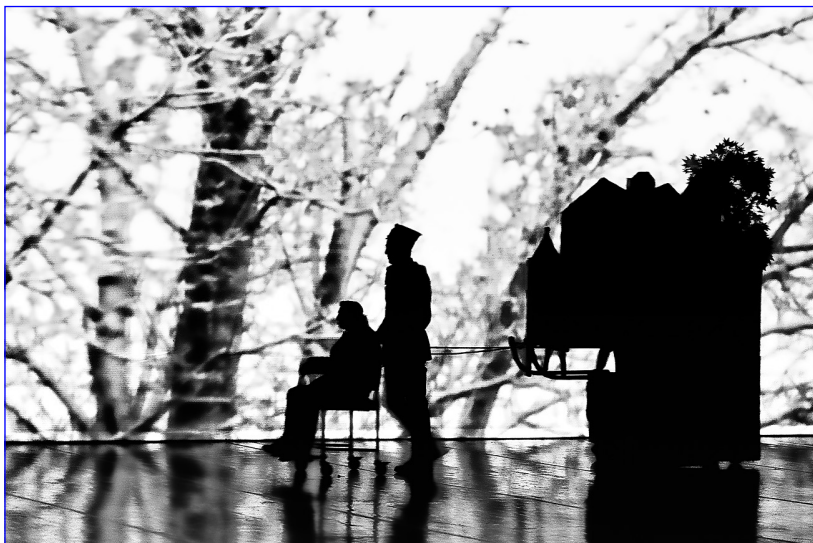
ТЕОДОРА ЗАХАРИЕВА

Театърът днес познава множество форми и си служи с различни средства и подходи, за да общува със съвременния зрител. Спектакълът толкова е разширил своите граници, че ни дава възможността да наблюдаваме на сцената съчетание от всички видове изкуства, представени по нов, различен начин. Съвременните форми, които театърът на днешния ден използва, провокират публиката да обогати мирогледа си и да преоткрива социалната му функция. Режисьорската естетика и интерпретация, представяните роли, сценичните и визуални решения, музиката – всичко онова, което играе със сетивността на зрителя и подбужда у него съпреживяване, определена емоция, болка или щастие – днес предлагат различен вид възприятие. Представлението, чрез което можем да видим именно тази промяна, е „Орхидеи“ на италианския режисьор Пипо Делбоно¹. Дали заради свободата, която носи спектакълът, заради способността на режисьора да играе с болката и с красотата, която седи зад страданието, или заради способността да разкрие, да сподели и да изповяда на сцената най-личните си преживявания – не знам, но това представление ще остане дълго в моето съзнание като пример за промяната в театъра и различните възможни начини за общуване със зрителя.

Повечето хора имат страх от смъртта, може би тяхната собствена смърт или просто смъртта на близък човек ги плаши. Какво е отвъд този свят, неизвестното ли ни кара да се страхуваме? Дали светът, който познаваме тук и сега, е само „училището“, което трябва да посетим, когато душите ни избират своето тяло и животът ни започне с първото проплакване? Може би някъде там съществува истинският живот на душите, за който дори не подозираме. Идваме тук, на тази Земя, за да правим грешки и да се учим от тях, за да израстваме. Осъзнаването на смъртта и сблъсъкът с нея могат да ни помогнат да намерим отговори, без дори предварител-

¹ Спектакълът „Орхидеи“ (2014) на италианския режисьор Пипо Делбоно, продукция на „Емилия Романа Театро Фондационе“ и Компания „Пипо Делбоно“, гостува в България през 2015 г. на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ и Световен театър в София. – Б. р.

© Фотограф Brenta & de Villiers

„Орхидеи“ – реж. П. Делбоно, Емилия Романа Театро Фондационе / Компания „Пипо Делбоно“ – Модена, 2014

но да знаем въпросите. В „Орхидеи“ смъртта и животът имат равно по сила значение. Странанието, трудностите, болката и разочарованието са превърнати в красота, танц на живота – от раждането до смъртта, раздялата и откъд нея. Режисьорът събира в спектакъла професионални и непрофесионални актьори, музика, танц, мултимедия и лични кадри (снимки и видео) от неговия архив. Изпълнителите представят цялата пъстрота на човека и неговата уникалност – актьори, мъже и жени на различна възраст, хора с увреждания, бивш бездомник и може би най-обичан от режисьора – глухонемия Бобо, който е непрофесионален актьор. Отворени към публиката, без бариера и четвърта стена, всички те чрез различните етюди, представени на сцената, внушават усещането за нещо общо, от което незаменима част е публиката. Изживяване – тук и сега, подобно на човешки акт на разбиране един за друг, което ни обединява в търсене на всеобща човешка истина за съществуването, без разделение между хората с различен социален статус, сексуална ориентация и физически възможности. Всеки носи своята уникалност и среща трудности в адаптацията си към света. Спектакълът прави опит да сваля всички бариери. Прави така, че да опитаме поне за малко да

забравим за всички различия помежду ни, да приемем живота такъв, какъвто е – част от нас, въпреки трудностите и онази предубеденост, която изпитваме към другите. Може би именно това е посланието и на танца в спектакъла – да станем едно цяло. Всички изпълнители, облечени различно, на пръв поглед дори не театрално, повеждат танц от простички движения – поклащане вляво, вдясно, с участието на ръцете, които посочват първо себе си, а след това сякаш подават към другия и падат с плавен жест напред към човека отсреща. Жест като благодат, като добрина, любов. Жест, който сякаш говори – „аз давам от себе си любов и добрина на теб“. Усеща се сплотеност. Танцът се завихря в цялата зала, минава през зрителските места, обикаля наоколо и заразява, сякаш казва: „Предай нататък!“. Всеки зрител от публиката има възможността да се включи. Има усещане за празник, за това, че сме хора, колкото различни, толкова и еднакви в това, което ни поднася животът, в това, което изживяваме, в това, което търсим и следваме, а и в това, което рано или късно губим.

Дали чрез смъртта или раздялата, всеки човек губи нещо ценно или неговото време просто отминава – като детството, което не може да бъде вечно. „Орхидеи“ носи именно това чувство на загуба, носталгия и спомен за събитие, за човек, за детството, за дома. Спектакълът е поетика на чувството за загуба, за нещо отминало физически и материално, но оставило след себе си духовното, което не може да бъде изтрито и забравено, защото остава да живее в паметта на човека. Пипо Делбоно споделя точно това. Той успява да разшири границите на театралното и да докосне публиката чрез своя личен разказ за смъртта на неговата майка. Само по себе си това е жест. Изисква се смелост, за да споделиш подобно нещо. В по-следваща сцена виждаме кадри като на кинопрожекция на неговата стая, когато е бил дете. В тази най-изповедна сцена се прави едно смело разкритие, което става все по-силно емоционално. Прожектират се кадри на италианско градче. Виждаме атмосферата, приближаваме се към къща. Отваря се вратата в дома на режисьора. Дом, в който е живял, в който е преминало детството му. Минаваме през тесния коридор на типична италианска малка къща, покрай иконата, през стаите. Влизаме в детската стая, докато режисьорът, седнал в залата при осветителния пулт, ни разказва как и какво се е случвало там, за спомените си от детските години. Всичко се усеща така, сякаш зрителят е на негово място, сякаш вижда

всичко през неговите очи. Детството е отминало, домът и стаята сега са празни. Ето че виждаме и най-важния човек, с когото навярно повечето от нас свързваме дома – майката, а в случая неговата майка на смъртно легло в болница, напуснала дома. Режисьорът е решил да заснеме с телефона си този съкровен печален момент. Много хора може би биха се възмутили от това да видят реални кадри на умиращ човек. Но тази откровена изповед именно в този момент, заснета с безкрайна обич, представяща връзката между майка и рожба, независимо от възрастта, е неописуемо зашеметяваща, предадена с много любов и нежност. Виждаме нейната ръка. Той я държи като за последно, в последния ѝ миг, преди душата да отлети. Чуваме гласа ѝ. Чуваме прощалните думи на майката към сина си, които вещаят вечност. Тя се разделя с него, но само физически. Думите ѝ – сякаш продължение и път към вечното. Тя цитира свети Августин: „Не плачи. Не изпадай в отчаяние заради мен... Не съм те изоставила. Над тебе бдя. Не плачи. Не губи надежда. Обичта ти към мен единствено ще расте. Мисли как живея, потънала в безкрайна красота, в безкрайна радост. Един ден

© фотограф Brenta & deVillers

„Орхидеи“ – реж. П. Делбоно, Емилия Романиа Театро Фондационе / Компания „Пипо Делбоно“ – Модена, 2014

ще се срещнем тук и ще бъдем заедно в този извор на безкрайна радост“. Навярно тези думи са запечатани в съзнанието му, а споделени с публиката, те сякаш продължават своя живот. Раздялата остава само физическа. Прощалните думи са изпълнени с безкрайна обич, която не познава граници. Паметта не позволява да има раздяла.

Въпреки тази тежка и силно емоционална сцена, спектакълът оставя усещане за лекота. Усещане, че животът трябва да се празнува, че „животът е прекрасен“ и заради лошите и хубавите неща, които ни се случват, и заради това, че сме хора – живеем, трептим и чувстваме по един начин, въпреки различията помежду ни. Днес театърът ни позволява да се срещнем с различни гледни точки, с различни изживявания, някои от тях по-лични, по-откровени, без страх и без задръжки.